HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

1 august 2025 *

[Text îndreptat prin Ordonanța din 27 octombrie 2025]

„Trimitere preliminară – Răspunderea unui stat membru în caz de încălcare a dreptului Uniunii – Încălcare suficient de gravă – Politica privind azilul – Directiva 2013/33/UE – Standarde pentru primirea solicitanților de protecție internațională – Aflux important de solicitanți de protecție temporară sau internațională – Lipsa accesului la condiții materiale de primire – Nevoi de bază – Epuizare temporară a capacității de cazare”

În cauza C-97/24,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de High Court (Înalta Curte, Irlanda), prin decizia din 1 februarie 2024, primită de Curte la 6 februarie 2024, în procedurile

S.A.,

R.J.

împotriva

Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth,

Ireland,

Attorney General

cu participarea:

United Nations High Commissioner for Refugees,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul C. Lycourgos (raportor), președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a treia, domnul S. Rodin, doamna O. Spineanu-Matei și domnul N. Fenger, judecători,

avocat general: doamna L. Medina,

* Limba de procedură: engleza.

grefier: doamna R. Stefanova-Kamisheva, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 februarie 2025,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru S.A., de C. O'Dwyer, SC, C. Smith, BL, și K. Mannion, solicitor;

– [Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 27 octombrie 2025] pentru R.J., de P. Brazil, SC, L. Frawley, BL, G. Tierney, BL, și J. Watters, solicitor;

– pentru Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth, Ireland și Attorney General, de M. Browne, Chief State Solicitor, A. Joyce și J. Lynch, în calitate de agenți, asistați de D. Conlan Smyth, SC, J. Doherty, SC, J. P. Gallagher, BL, și A. McMahon, BL;

– pentru United Nations High Commissioner for Refugees, de M. Demetriou, KC, B. Hoorelbeke, advocaat, și S.A. Love, BL;

– pentru guvernul italian, de G. Palmieri, S. Fiorentino și A. Giovannini, în calitate de agenți, asistați de P. Gentili, avvocato dello Stato;

– pentru Comisia Europeană, de F. Erlbacher, F. Ronkes Agerbeek și J. Tomkin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 10 aprilie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea condițiilor de angajare a răspunderii unui stat membru pentru încălcarea Directivei 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională (JO 2013, L 180, p. 96) și a articolului 1 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul a două litigii, între S.A. și R.J., pe de o parte, și Minister for Children, Equality, Disability, Integration and Youth (ministrul copiilor, egalității, persoanelor cu dizabilități, integrării și tineretului, Irlanda, denumit în continuare „ministrul") și, respectiv, Attorney General (Procurorul General, Irlanda), pe de altă parte, cu privire la cererile de despăgubire pentru prejudiciile care ar rezulta din faptul că nu au fost puse la dispoziția lui S.A. și a lui R.J. cazare, hrană, apă și alte condiții materiale de primire menite să răspundă nevoilor de bază ale acestora în urma depunerii unei cereri de protecție internațională în Irlanda.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii Europene

3 Considerentul (11) al Directivei 2013/33 are următorul cuprins:

„Este necesară adoptarea unor standarde pentru primirea solicitanților care să fie suficiente pentru a le garanta un nivel de trai demn și condiții de viață comparabile în toate statele membre.”

4 Articolul 2 din această decizie, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive:

[…]

(g) «condiții materiale de primire» înseamnă condițiile de primire incluzând cazarea, hrana și îmbrăcămintea, furnizate în natură sau sub formă de alocații financiare sau tichete, ori printr-o combinație a acestor trei elemente, precum și o alocație zilnică;

[…]”

5 Articolul 17 din această directivă, intitulat „Normele generale privind condițiile materiale de primire și îngrijirile medicale”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de azil au acces la condițiile materiale de primire din momentul prezentării cererii lor de protecție internațională.

(2) Statele membre asigură prin condițiile materiale de primire un nivel de trai pentru solicitanți, care garantează subzistența acestora și protejează sănătatea fizică și mintală a acestora.

Statele membre se asigură că nivelul de trai respectiv este garantat în cazul persoanelor vulnerabile, în conformitate cu articolul 21, precum și în cazul persoanelor aflate în detenție.

(3) Statele membre pot subordona acordarea în totalitate sau parțială a condițiilor materiale de primire și a îngrijirilor medicale condiției ca solicitanții să nu dispună de mijloace suficiente pentru a avea un nivel de trai adecvat pentru sănătate și pentru asigurarea subzistenței acestora.

[…]

(5) Atunci când statele membre oferă condițiile materiale de primire sub formă de alocații financiare sau de tichete, valoarea acestora se fixează pe baza nivelului (nivelurilor) stabilit(e) de statul membru în cauză fie prin lege, fie în practică, pentru a asigura un nivel de trai adecvat pentru resortisanți. În acest sens, statele membre pot aplica un tratament mai puțin favorabil solicitanților în comparație cu resortisanții, în special atunci când sprijinul material se acordă parțial în natură sau atunci când nivelul (nivelurile) respectiv(e), aplicat(e) resortisanților, are (au) scopul de a garanta un nivel de trai mai bun decât cel prevăzut pentru solicitanți în temeiul prezentei directive.”

6 Articolul 18 din aceeași directivă, intitulat „Modalitățile condițiilor materiale de primire”, prevede la alineatele (1) și (9):

„(1) Atunci când cazarea se acordă în natură, aceasta trebuie să fie sub una dintre următoarele forme sau într-o combinație a acestora:

(a) localuri folosite pentru cazarea solicitanților pe durata examinării cererii de protecție internațională depuse la frontieră sau în zonele de tranzit;

(b) centre de cazare oferind un nivel de trai adecvat;

(c) case, apartamente, hoteluri private sau alte localuri adaptate pentru cazarea solicitanților.

[…]

(9) În cazuri justificate în mod corespunzător, în ceea ce privește condițiile materiale de primire, statele membre pot stabili, cu titlu excepțional, și alte forme decât cele prevăzute în prezentul articol, pentru o perioadă rezonabilă, cât mai scurtă posibil, atunci când:

[…]

(b) capacitățile de cazare disponibile în mod obișnuit sunt temporar epuizate.

Astfel de condiții diferite satisfac, în oricare dintre cazuri, nevoile de bază.”

Dreptul irlandez

7 Articolul 1 din European Communities (Reception Conditions) Regulations 2018, SI 230/2018 [Decretul din 2018 privind Comunitățile Europene (condiții de primire)] prevede că condițiile materiale de primire sunt constituite din:

„(a) cazarea, hrana și beneficiile asociate furnizate în natură;

(b) alocația zilnică și

(c) îmbrăcăminte furnizată sub formă de alocație financiară […]”

8 Acest articol precizează de asemenea că „expresia «diurnă» înseamnă partea din condițiile materiale de primire care constituie o plată săptămânală efectuată […] către un beneficiar pentru ca acesta să își acopere cheltuielile neprevăzute personale”.

9 Articolul 4 din acest decret prevede:

„(1) Sub rezerva dispozițiilor prezentului decret, un beneficiar are dreptul de a beneficia de condițiile materiale de primire atunci când nu dispune de mijloace suficiente pentru a avea un nivel de trai adecvat.

[…]

(5) [Ministrul] poate, cu titlu excepțional și sub rezerva alineatului (6), să furnizeze condițiile materiale de primire într-un mod diferit de cel prevăzut de prezentul regulament în următoarele cazuri:

(a) trebuie efectuată o evaluare a nevoilor specifice ale unui beneficiar sau

(b) capacitățile de cazare disponibile în mod obișnuit sunt temporar epuizate.

(6) Instituirea condițiilor materiale de primire autorizate la alineatul (5) trebuie

(a) să aibă o durată cât mai scurtă posibil și

(b) să răspundă nevoilor de bază ale beneficiarului."

Litigiile principale și întrebările preliminare

10 S.A., care este resortisant afgan, și R.J., care este resortisant indian, au depus cereri de protecție internațională în Irlanda la 15 februarie și, respectiv, la 20 martie 2023.

11 Autoritățile irlandeze le-au predat fiecăruia un tichet valoric unic de 25 de euro. În schimb, aceste autorități au considerat că nu sunt în măsură să le atribuie o cazare, întrucât centrele de primire pentru solicitanții de azil erau complete, în pofida disponibilității unor locuințe individuale și temporare în Irlanda. Deoarece nu dispuneau de cazare într-un astfel de centru de primire, S.A. și R.J. nu erau eligibili, la data la care au depus cererile lor de protecție internațională, la alocația zilnică de subzistență pentru solicitanții de protecție internațională prevăzută de dreptul irlandez.

12 S.A. și R.J. au dormit pe străzi sau, ocazional, în condiții precare de cazare la Dublin (Irlanda). Ei au arătat că nu întotdeauna s-au hrănit suficient, că nu au fost în măsură să își păstreze igiena și că s-au aflat într-o situație de dificultate având în vedere condițiile lor de viață și violențele cu care s-au confruntat. Pe de altă parte, S.A. a putut beneficia de anumite îngrijiri medicale de urgență.

13 S.A. și R.J. au solicitat, fără succes, autorităților irlandeze să le recunoască situația de vulnerabilitate. În urma unei schimbări a condițiilor de eligibilitate pentru alocația de subzistență, S.A. și R.J. au primit, la 5 și, respectiv, la 20 aprilie 2023, cu efect retroactiv de la data depunerii cererii lor de protecție internațională, o alocație în valoare de 38,80 de euro pe săptămână. De asemenea, aceștia au putut obține alocații pentru a-și acoperi nevoi suplimentare punctuale.

14 S.A și R.J. au obținut cazare la 27 aprilie și, respectiv, la 22 mai 2023.

15 Ulterior, S.A. și R.J. au introdus în fața High Court (Înalta Curte, Irlanda), care este instanța de trimitere, acțiuni împotriva ministrului și a procurorului general, având ca obiect obținerea unei despăgubiri pentru prejudiciul care ar rezulta pentru fiecare dintre ei ca urmare a faptului că nu au fost puse la dispoziție cazare, hrană, apă și alte condiții materiale de primire care să răspundă nevoilor de bază ale acestora.

16 În fața acestei instanțe, ministrul și procurorul general nu contestă că este necesar să se constate o încălcare a normelor naționale de punere în aplicare a Directivei 2013/33 și a articolului 1 din cartă, ca urmare a faptului că lui S.A. și lui R.J. nu le-au fost puse la dispoziție condiții materiale de primire timp de mai multe săptămâni.

17 Cu toate acestea, ei susțin că, întrucât încălcarea respectivă decurge dintr-un caz de forță majoră, ea nu ar trebui considerată ca fiind „suficient de gravă", în sensul jurisprudenței rezultate din Hotărârea din 19 noiembrie 1991, Francovich ș.a. (C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428), precum și din Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79), pentru a se putea acorda despăgubiri.

18 Fără a invoca lipsa de resurselor financiare, ministrul și procurorul general arată că, în Irlanda, capacitățile de cazare ale solicitanților de protecție internațională au fost epuizate din cauza sosirii bruște în acest stat membru a unui număr fără precedent de resortisanți ai unor țări terțe solicitând protecție temporară sau internațională. Ca urmare a acestui fapt, pentru o perioadă de patru luni și jumătate, bărbații celibatari adulți nevulnerabili care solicită protecție internațională în statul membru menționat nu au beneficiat de oferte de cazare. Cu toate acestea, autoritățile irlandeze ar fi depus toate eforturile rezonabile pentru a asigura cazarea respectivelor persoane și pentru a răspunde celorlalte nevoi de primire ale acestora. Astfel, încălcarea dreptului Uniunii în discuție în litigiile principale nu ar fi fost intenționată.

19 S.A. și R.J. susțin mai întâi că, atunci când dispozițiile unei directive sunt, precum dispozițiile relevante ale Directivei 2013/33, formulate în termeni imperativi dreptul Uniunii determină o răspundere strictă a statului membru care încalcă obligațiile prevăzute de aceste dispoziții. În continuare, forța majoră nu ar putea fi invocată pentru a justifica încălcarea unui drept fundamental absolut. În sfârșit, autoritățile irlandeze nu ar fi luat în speță toate măsurile necesare pentru a răspunde nevoilor de bază ale solicitanților de protecție internațională și ar fi făcut o alegere politică pentru a se concentra pe furnizarea globală a locurilor de cazare.

20 Instanța de trimitere arată că un raport publicat în anul 2020 a estimat că Irlanda ar trebui să prevadă primirea solicitanților de protecție internațională luând în calcul depunerea a aproximativ 3 500 de noi cereri pe an. Totuși, ca urmare a invadării Ucrainei de către Rusia, aproximativ 100 000 de resortisanți ai unor țări terțe care au solicitat protecție temporară sau internațională au sosit în Irlanda între luna februarie 2022 și luna mai 2023, dintre care peste 80 000 au trebuit să fie cazați de către autoritățile irlandeze. Această instanță apreciază că, deși apariția acestor evenimente ar fi, desigur, imprevizibilă, necesitatea de a dispune de o capacitate de cazare suplimentară permanentă ar fi încetat să mai fie imprevizibilă după un anumit interval de timp. Prin urmare, era de așteptat din partea autorităților irlandeze, care dispuneau de resurse financiare suficiente, ca, pe lângă căutarea unor soluții de cazare colectivă pe termen mediu, acestea să depună eforturi pentru a găsi o locuință privată persoanelor în cauză, prin intermediul eliberării unor tichete de cazare sau al unor ajutoare financiare mai importante decât alocația zilnică, sau să instituie adăposturi de urgență.

21 Având în vedere aceste elemente și jurisprudența Curții, instanța de trimitere ridică problema posibilității de a invoca forța majoră pentru a înlătura răspunderea Irlandei în cauzele principale.

22 În aceste condiții, High Court (Înalta Curte) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Atunci când noțiunea de «forță majoră» nu este prevăzută ca o cauză de exonerare de o directivă sau de decretul de transpunere în cauză, un astfel de mijloc de apărare poate fi totuși opus unei acțiuni în despăgubire întemeiate pe [Hotărârea din 19 noiembrie 1991, Francovich ș.a. (C-6/90 și C-9/90, EU:C:1991:428)] pentru încălcarea unei obligații izvorâte din dreptul Uniunii care conferă particularilor drepturi ce decurg din dreptul fundamental la demnitate umană prevăzut la articolul 1 din cartă [fie ca o clauză de exonerare în cadrul celui de al doilea aspect al criteriului stabilit în Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79), fie ca alt mijloc de apărare]?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, care sunt parametrii și domeniul de aplicare corect al acestei cauze de exonerare întemeiate pe forța majoră?”

Cu privire la întrebările preliminare

23 Potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept al Uniunii care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (a se vedea Hotărârea din 17 iulie 1997, Krüger, C-334/95, EU:C:1997:378, punctele 22 și 23, precum și Hotărârea din 25 februarie 2025, Alphabet ș.a., C-233/23, EU:C:2025:110, punctul 33).

24 În speță, din cererea de decizie preliminară rezultă că nu se contestă în procedurile principale faptul că, întrucât nu au furnizat reclamanților din litigiile principale, timp de mai multe săptămâni, condițiile materiale de primire prevăzute de Directiva 2013/33, autoritățile irlandeze și-au încălcat obligațiile care rezultă din această directivă.

25 În acest context, din mențiunile care figurează în această cerere reiese că întrebările adresate urmăresc exclusiv să permită instanței de trimitere să se pronunțe cu privire la argumentul autorităților irlandeze potrivit căruia răspunderea lor în această privință ar putea fi înlăturată, în cadrul unei acțiuni în despăgubiri, ca urmare a apariției unui caz de forță majoră. Aceste autorități se prevalează așadar, mai precis, de faptul că, la momentul la care reclamanții din litigiile principale au depus cererile lor de protecție internațională, capacitățile de cazare disponibile în mod obișnuit în Irlanda pentru solicitanții de protecție internațională erau epuizate din cauza sosirii bruște în acest stat membru a unui număr fără precedent de resortisanți ai unor țări terțe care solicitau protecție temporară sau internațională, care ar fi prezentat un caracter imprevizibil și invincibil. În schimb, autoritățile menționate nu susțin că au fost împiedicate în mod obiectiv să furnizeze condiții materiale de primire care să acopere nevoile de bază ale acestor resortisanți ai unor țări terțe.

26 Având în vedere aceste elemente, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că un stat membru care nu a garantat, timp de mai multe săptămâni, accesul unui solicitant de protecție internațională la

condițiile materiale de primire prevăzute de Directiva 2013/33 poate fi exonerat de răspunderea sa în temeiul dreptului Uniunii invocând epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pe teritoriul său pentru solicitanții de protecție internațională, ca urmare a unui aflux de resortisanți ai unor țări terțe care solicitau o protecție temporară sau internațională care, din cauza caracterului său important și brusc, ar fi fost imprevizibil și invincibil.

27 Potrivit unei jurisprudențe constante, particularii vătămați de o încălcare a dreptului Uniunii imputabilă unui stat membru au un drept la reparație dacă sunt îndeplinite trei condiții, și anume ca norma de drept al Uniunii încălcată să aibă ca obiect conferirea de drepturi particularilor, încălcarea acestei norme să fie suficient de gravă și să existe o legătură directă de cauzalitate între respectiva încălcare și prejudiciul suferit de acești particulari [a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame, C-46/93 și C-48/93, EU:C:1996:79, punctul 51, precum și Hotărârea din 22 decembrie 2022, Ministre de la Transition écologique și Premier ministre (Răspunderea statului pentru poluarea aerului), C-61/21, EU:C:2022:1015, punctul 44].

28 Din decizia de trimitere reiese că nu se contestă că dispozițiile Directivei 2013/33 referitoare la condițiile materiale de primire conferă drepturi solicitanților de protecție internațională pe care îi vizează și că întrebările adresate nu se raportează la existența unei legături directe de cauzalitate între încălcarea acestor dispoziții de către autoritățile irlandeze și prejudiciul pe care l-ar fi suferit reclamanții din litigiile principale. În măsura în care aceste întrebări nu privesc, așadar, decât a doua dintre condițiile enunțate la punctul precedent din prezenta hotărâre, trebuie amintit că, pentru a stabili dacă există o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii, instanța națională sesizată cu o cerere de despăgubire trebuie să țină seama de toate elementele care caracterizează situația care îi este prezentată. Printre elementele care pot fi luate în considerare în această privință figurează în special gradul de claritate și de precizie a normei încălcate, întinderea marjei de apreciere pe care norma încălcată o lasă autorităților naționale, caracterul intenționat sau neintenționat al neîndeplinirii obligației sau al prejudiciului produs, caracterul scuzabil sau nescuzabil al unei eventuale erori de drept, precum și împrejurarea că, eventual, atitudinile adoptate de o instituție a Uniunii au putut contribui la adoptarea sau la menținerea unor măsuri sau a unor practici naționale contrare dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punctul 42 și jurisprudența citată).

29 În această privință, Curtea a precizat în special că o încălcare a dreptului Uniunii este suficient de gravă atunci când un stat membru a încălcat în mod vădit și grav limitele care se impun exercitării competențelor sale și că, într-o situație în care statul membru în cauză dispunea de o marjă de apreciere considerabil redusă, chiar inexistentă, simpla încălcare a dreptului Uniunii poate fi suficientă pentru a stabili existența unei astfel de încălcări a dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 mai 1996, Hedley Lomas, C-5/94, EU:C:1996:205, punctul 28, precum și Hotărârea din 15 iunie 1999, Rechberger ș.a, C-140/97, EU:C:1999:306, punctul 50).

30 În orice caz, o încălcare a dreptului Uniunii este suficient de gravă atunci când a intervenit cu încălcarea vădită a jurisprudenței Curții în domeniu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 iulie 2019, Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe, C-620/17, EU:C:2019:630, punctul 43 și jurisprudența citată).

31 Deși instanțelor naționale le revine în principiu sarcina de a stabili dacă sunt îndeplinite condițiile pentru angajarea răspunderii unui stat membru pentru încălcarea dreptului Uniunii, Curtea poate totuși să precizeze anumite împrejurări de care aceste instanțe trebuie să țină seama în aprecierea

lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 1996, British Telecommunications, C-392/93, EU:C:1996:131, punctul 41, și Hotărârea din 18 ianuarie 2001, Stockholm Lindöpark, C-150/99, EU:C:2001:34, punctul 38).

32 În acest scop, trebuie arătat că articolul 17 alineatul (1) din Directiva 2013/33 prevede că statele membre se asigură că solicitanții de protecție internațională au acces la condițiile materiale de primire din momentul prezentării cererii lor.

33 Din articolul 2 litera (g) din această directivă rezultă că condițiile materiale de primire includ cazarea, hrana și îmbrăcămintea, furnizate în natură sau sub formă de alocații financiare sau tichete, ori printr-o combinație a acestor trei elemente, precum și o alocație zilnică.

34 Oricare ar fi modul în care un stat membru alege să furnizeze aceste condiții, articolul 17 alineatul (2) din directiva menționată impune ca respectivele condiții să asigure solicitanților de protecție internațională un nivel de trai adecvat care garantează subzistența acestora și care le protejează sănătatea fizică și mintală. Articolul 17 alineatul (3) din aceeași directivă permite totuși statelor membre să subordoneze furnizarea în totalitate sau parțială a condițiilor materiale de primire și a îngrijirilor medicale condiției ca solicitanții să nu dispună de mijloace suficiente pentru a avea un nivel de trai adecvat pentru sănătate și pentru asigurarea subzistenței acestora.

35 În plus, articolul 17 alineatul (5) din Directiva 2013/33 prevede că, atunci când statele membre acordă condițiile materiale de primire sub formă de alocații financiare sau de tichete, valoarea acestora se fixează pe baza nivelului (nivelurilor) stabilit(e) de statul membru în cauză pentru a asigura un nivel de trai adecvat pentru resortisanți, știind că tratamentul acordat solicitanților de protecție internațională poate fi mai puțin favorabil în comparație cu cel acordat acestor resortisanți. În această privință, reiese din jurisprudența Curții că valoarea unor astfel de alocații financiare sau de astfel de tichete trebuie să fie suficientă pentru a garanta un nivel de trai demn și adecvat pentru sănătatea solicitanților de azil, precum și pentru a asigura subzistența acestora, permițându-le să dispună în special de cazare, eventual pe piața locativă privată (a se vedea prin analogie Hotărârea din 27 februarie 2014, Saciri ș.a., C-79/13, EU:C:2014:103, punctul 42).

36 În cazul în care un stat membru optează pentru furnizarea de cazare în natură, acesta trebuie, în principiu, să respecte o serie de cerințe specifice prevăzute la articolul 18 alineatele (1)-(8) din Directiva 2013/33. Cu toate acestea, articolul 18 alineatul (9) litera (b) din această directivă permite statelor membre, cu titlu excepțional și în cazuri justificate în mod corespunzător, să stabilească și alte forme de furnizare a condițiilor materiale de primire decât cele prevăzute la acest articol 18 pentru o perioadă rezonabilă, cât mai scurtă posibil, atunci când capacitățile de cazare disponibile în mod obișnuit sunt temporar epuizate. Articolul 18 alineatul (9) *in fine* din directiva menționată impune însă ca aceste condiții să satisfacă, în oricare dintre cazuri, nevoile de bază ale persoanelor în cauză.

37 Independent de alegerile adoptate de un stat membru dintre diferitele posibilități prevăzute la articolele 17 și 18 din Directiva 2013/33, din jurisprudența Curții referitoare la Directiva 2003/9/CE a Consiliului din 27 ianuarie 2003 de stabilire a standardelor minime pentru primirea solicitanților de azil în statele membre (JO 2003, L 31, p. 18, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 48), jurisprudență ale cărei îndrumări sunt de asemenea relevante, în această privință, pentru Directiva 2013/33, care constituie reformarea Directivei 2003/9, rezultă că economia generală a acestor directive, precum și respectarea drepturilor fundamentale, inclusiv cerințele articolului 1 din cartă, potrivit căruia demnitatea umană trebuie respectată și protejată, se opun ca un solicitant de azil să fie privat, fie și numai temporar, de protecția standardelor minime prevăzute de această

directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 2012, Cimade și GISTI, C-179/11, EU:C:2012:594, punctul 56, precum și Hotărârea din 27 februarie 2014, Saciri ș.a., C-79/13, EU:C:2014:103, punctul 35).

38 Mai precis, saturarea rețelelor de primire a solicitanților de protecție internațională nu poate justifica vreo derogare de la standardele minime pentru primirea acestor solicitanți stabilite de dreptul Uniunii (a se vedea prin analogie Hotărârea din 27 februarie 2014, Saciri ș.a., C-79/13, EU:C:2014:103, punctul 50).

39 Din coroborarea normelor astfel enunțate la articolele 17 și 18 din Directiva 2013/33 rezultă că, în cazul epuizării temporare a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pe teritoriul său pentru solicitanții de protecție internațională, un stat membru dispune de o alegere între două posibilități.

40 În primul rând, în măsura în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 18 alineatul (9) din această directivă, statul membru în cauză poate decide să furnizeze cazarea în natură, fără a fi obligat să respecte toate cerințele prevăzute la acest articol 18, dar satisfăcând, în orice caz, nevoile de bază ale persoanelor afectate.

41 În al doilea rând, în cazul în care acest stat membru nu mai dorește să furnizeze în natură condițiile materiale de primire sau nu mai este în măsură să le furnizeze, el trebuie să furnizeze aceste condiții sub formă de alocații financiare sau de tichete de o valoare suficientă pentru ca nevoile de bază ale solicitanților de protecție internațională, inclusiv un nivel de trai demn și adecvat pentru sănătate, precum și pentru asigurarea subzistenței acestora, să le fie asigurate (a se vedea prin analogie Hotărârea din 27 februarie 2014, Saciri ș.a., C-79/13, EU:C:2014:103, punctul 48).

42 Rezultă că, deși statele membre dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a stabili forma și nivelul precis al condițiilor materiale de primire pe care le furnizează, ele nu pot, fără a depăși în mod vădit și grav această marjă de apreciere și fără a încălca în mod vădit jurisprudența Curții, să omită să furnizeze, fie și numai temporar, condiții materiale de primire care să acopere nevoile de bază ale unui solicitant de protecție internațională care nu dispune de mijloace suficiente pentru a avea un nivel de trai adaptat sănătății sale și pentru a-i putea asigura subzistența, inclusiv în ceea ce privește accesul său la cazare.

43 Prin urmare, o asemenea lipsă este de natură să constituie o încălcare suficient de gravă a dreptului Uniunii în sensul jurisprudenței amintite la punctul 27 din prezenta hotărâre, chiar și atunci când ea intervine într-o situație în care capacitățile de cazare disponibile în mod obișnuit pentru solicitanții de protecție internațională pe teritoriul statului membru în cauză sunt temporar epuizate.

44 În acest context, având în vedere întrebările instanței de trimitere, este totuși necesar să se stabilească dacă împrejurarea că o astfel de epuizare temporară a capacităților de cazare ar rezulta, așa cum susține Irlanda, dintr-un aflux important și brusc de resortisanți ai unor țări terțe care solicită o protecție temporară sau internațională, care prezintă un caracter imprevizibil și invincibil, ar fi de natură să permită statului membru care și-a încălcat obligațiile amintite la punctul 42 din prezenta hotărâre să fie exonerat de răspunderea sa în temeiul dreptului Uniunii.

45 În această privință, trebuie subliniat, pe de o parte, că epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pentru solicitanții de protecție internațională, oricare ar fi cauza acesteia, nu înseamnă în sine că acordarea condițiilor materiale de primire sub formă de alocații financiare sau de tichete, care constituie una dintre posibilitățile oferite statelor membre pentru a se conforma obligațiilor lor în temeiul Directivei 2013/33, întâmpină dificultăți speciale nici că, *a fortiori*, se dovedește imposibilă.

46 Pe de altă parte, atunci când statul membru în cauză dorește să furnizeze în natură condițiile materiale de primire, din cuprinsul punctului 36 din prezenta hotărâre reiese că legiuitorul Uniunii a instituit, la articolul 18 alineatul (9) litera (b) din această directivă, un regim derogatoriu aplicabil, în anumite condiții, în cazul epuizării temporare a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit, încadrând totodată modalitățile acestei derogări. Acest legiuitor a impus statelor membre în special o obligație de rezultat prin care se urmărește să se asigure „în oricare dintre cazuri” solicitanților de protecție internațională în cauză acoperirea nevoilor lor de bază, excluzând astfel posibilitatea ca statele membre care pun în aplicare acest regim derogatoriu să se dispenseze de obligația de a oferi garanțiile necesare în acest scop.

47 În această privință, trebuie arătat că formularea articolului 18 alineatul (9) litera (b) din Directiva 2013/33 nu cuprinde nicio indicație care să arate că aplicarea sa ar trebui înlăturată atunci când epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit este generată de un aflux important și brusc de resortisanți ai unor țări terțe care solicită protecție temporară sau internațională, care prezintă un caracter imprevizibil și invincibil.

48 În plus, această dispoziție prevede în mod explicit, pe de o parte, că derogarea pe care o instituie nu poate fi pusă în aplicare decât „[î]n cazuri justificate în mod corespunzător” „cu titlu excepțional” și, pe de altă parte, că măsurile adoptate în acest cadru trebuie aplicate „pentru o perioadă rezonabilă, cât mai scurtă posibil”.

49 Având în vedere cerințele cumulative cărora le este astfel subordonată aplicarea articolului 18 alineatul (9) litera (b) din Directiva 2013/33, este necesar să se considere că regimul derogatoriu instituit prin această dispoziție este aplicabil atunci când epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pentru solicitanții de protecție internațională nu putea fi evitată în mod obiectiv de un stat membru diligent în mod rezonabil. În consecință, acest regim derogatoriu își găsește aplicarea în special, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 44 din concluzii, în cazuri în care epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit este consecința unui aflux important și brusc de resortisanți ai unor țări terțe care solicită protecție temporară sau internațională, care prezintă un caracter imprevizibil și invincibil.

50 De altfel, Curtea a statuat deja că, prin adoptarea articolului 18 alineatul (9) din Directiva 2013/33, legiuitorul Uniunii s-a asigurat că ia în considerare situația în care un stat membru ar trebui să se confrunte cu o creștere foarte însemnată a numărului de cereri de protecție internațională [a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2020, Comisia/Ungaria (Primirea solicitanților de protecție internațională), C-808/18, EU:C:2020:1029, punctele 222 și 223], care poate prezenta un caracter imprevizibil și invincibil (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2017, Slovacia și Ungaria/Consiliul, C-643/15 și C-647/15, EU:C:2017:631, punctul 114).

51 Or, în situații în care legiuitorul Uniunii a adoptat norme prin care se urmărește definirea unui regim care impune anumite obligații de rezultat în ipoteza apariției unor evenimente imprevizibile sau invincibile ori a unui alt risc, oricare ar fi cauzele acestor evenimente sau ale

acestui risc, reiese din jurisprudența Curții că aceste obligații nu pot fi înlăturate prevalându-se de apariția unor astfel de evenimente sau de riscul vizat de regimul în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iunie 1999, Rechberger ș.a., C-140/97, EU:C:1999:306, punctele 74 și 75, precum și Hotărârea din 8 iunie 2023, UFC – Que choisir și CLCV, C-407/21, EU:C:2023:449, punctele 56 și 57).

52 Prin urmare, nu se poate admite, fără a încălca însuși obiectul regimului derogatoriu stabilit la articolul 18 alineatul (9) litera (b) din Directiva 2013/33 și fără a-l priva de efectul său util, ca un stat membru să poată justifica neaplicarea obligațiilor care rezultă din acest regim derogatoriu și în special a celei de a acoperi „în oricare dintre cazuri” nevoile de bază ale persoanelor în cauză prevalându-se de apariția evenimentului de care este condiționată aplicarea regimului derogatoriu menționat, și anume epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pentru solicitanții de protecție internațională, inclusiv dacă acesta provine dintr-un aflux important și brusc de resortisanți ai țărilor terțe care solicită protecție temporară sau internațională, care prezintă un caracter imprevizibil și invincibil.

53 Nu se poate admite nici că invocarea producerii unui astfel de eveniment permite să se stabilească faptul că nerespectarea obligațiilor prevăzute de Directiva 2013/33 nu este suficient de gravă pentru a putea da dreptul la despăgubire. Astfel, o asemenea soluție, întrucât privează solicitanții de protecție internațională de un element esențial al protecției lor jurisdicționale efective, ar aduce atingere eficacității articolului 18 alineatul (9) litera (b) din aceasta și în special obligației de rezultat în ceea ce privește satisfacerea nevoilor de bază ale acestor solicitanți, care este prevăzută de dispoziția menționată și care urmărește să asigure respectarea demnității umane garantate la articolul 1 din cartă.

54 În speță, trebuie de altfel să se constate că nu reiese din decizia de trimitere sau din procedura în fața Curții că Irlanda ar fi demonstrat că se afla în incapacitate, ca urmare a afluxului important de resortisanți ai unor țări terțe care solicitau o protecție temporară sau internațională pe care aceasta o menționează, fie de a le furniza un loc de cazare în afara sistemului prevăzut în mod obișnuit pentru cazarea unor astfel de resortisanți ai unor țări terțe, eventual prin punerea în aplicare a derogării prevăzute la articolul 18 alineatul (9) litera (b) din Directiva 2013/33, fie, în caz contrar, de a le acorda alocații financiare sau tichete de o valoare suficientă pentru a le asigura condiții de viață demnă.

55 În această privință, instanța de trimitere arată, dimpotrivă, că este cert că autoritățile irlandeze dispuneau, în cauzele principale, de resurse suficiente pentru a asigura furnizarea unor condiții materiale de primire solicitanților de protecție internațională și că în Irlanda erau disponibile locuri de cazare.

56 Rezultă că aceste cauze nu se raportează la o situație în care s-ar stabili că producerea unui eveniment imprevizibil și invincibil ar fi împiedicat în mod obiectiv un stat membru să furnizeze în natură condiții materiale de primire, inclusiv în temeiul regimului derogatoriu prevăzut la articolul 18 alineatul (9) din Directiva 2013/33, sau sub formă de alocații financiare ori tichete, potrivit modalităților amintite la punctele 40 și 41 din prezenta hotărâre. Prin urmare, nu este necesar, pentru a permite instanței de trimitere să soluționeze litigiile principale, să se stabilească dacă acest stat membru ar putea într-o astfel de situație să se prevaleze în mod valabil de apariția unui caz de forță majoră pentru a fi exonerat de răspunderea sa în temeiul dreptului Uniunii.

57 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebările adresate că dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că un stat membru care nu a garantat, timp de mai multe săptămâni, accesul unui solicitant de protecție internațională la condițiile materiale de primire prevăzute de Directiva 2013/33/UE nu poate fi exonerat de răspunderea sa în temeiul dreptului Uniunii invocând epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pe teritoriul său pentru solicitanții de protecție internațională ca urmare a unui aflux de resortisanți ai unor țări terțe care solicitau o protecție temporară sau internațională care, din cauza caracterului său important și brusc, ar fi fost imprevizibil și invincibil.

Cu privire la cheltuielile de judecată

58 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că un stat membru care nu a garantat, timp de mai multe săptămâni, accesul unui solicitant de protecție internațională la condițiile materiale de primire prevăzute de Directiva 2013/33/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a standardelor pentru primirea solicitanților de protecție internațională nu poate fi exonerat de răspunderea sa în temeiul dreptului Uniunii invocând epuizarea temporară a capacităților de cazare disponibile în mod obișnuit pe teritoriul său pentru solicitanții de protecție internațională ca urmare a unui aflux de resortisanți ai unor țări terțe care solicitau o protecție temporară sau internațională care, din cauza caracterului său important și brusc, ar fi fost imprevizibil și invincibil.

Semnături